

Wstęp

Tradycyjna rola banków w gospodarce sprowadza się do pośrednictwa finansowego między podmiotami dysponującymi nadwyżkami środków pieniężnych (oszczędzającymi) a podmiotami potrzebującymi środków na zasilenie swej działalności. Ci pierwsi zainteresowani są ochroną (w wymiarze realnym i fizycznym) swoich zasobów, ci drudzy zaś – pozyskaniem płynności finansowej w wystarczających wymiarach i na korzystnych warunkach. Również współcześnie realizuje się tę funkcję, choć w dużo bardziej złożonym wymiarze, przy czym wykorzystuje się do tego zróżnicowane rodzaje aktywności banków i ich relacji z klientem instytucjonalnym lub konsumentem. Segmentacja podmiotowa banku dostosowana do różnych potrzeb i preferencji klienta stanowi właśnie podstawę wyodrębnienia bankowości korporacyjnej i detalicznej. Bankowość korporacyjna, której dotyczy to opracowanie, oznacza w ujęciu szerokim zbiór specjalistycznych operacji finansowych wykonywanych przez banki komercyjne lub ich pionery organizacyjne na rzecz podmiotów – osób prawnych, osób mających zdolność prawną oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W wąskim rozumieniu bankowość korporacyjna koncentruje się jednak najczęściej na obsłudze wybranej zbiorowości tych podmiotów, najbardziej znaczącej z punktu widzenia strategii banku. Ze względu na rozmiary operacji finansowych przysparza ona bankowi istotnych dochodów, choć trzeba też pamiętać, że ze względu na większy stopień koncentracji tego profilu działalności pociąga też za sobą niebezpieczeństwo zwiększonego ryzyka.

Zasadnicza część wywodów w pracy odnosi się do tego węższego ujęcia bankowości korporacyjnej, chociaż trudno jednoznacznie oddzielić specyfikę usług kierowanych do podmiotów strategicznych od pozostałych. Stąd też charakterystyka niektórych produktów bankowych ma charakter bardziej uniwersalny aniżeli zakres przedmiotowy operacji zaliczanych tylko do bankowości korporacyjnej sensu stricto.

Celem opracowania jest dostarczenie podstawowego zakresu wiedzy z teorii bankowości korporacyjnej oraz współczesnej praktyki bankowej w tym względzie. Zakres podjętych w pracy zagadnień i ich forma prezentacji są dostosowane do wymogów struktury wykładu na pierwszym stopniu studiów z kierunku finanse i rachunkowość (specjalność: bankowość), z zachowaniem realizacji przyjętych efektów kształcenia (wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych), a ujętych w krajowych ramach kwalifikacji dla tego kierunku. Praca stanowi zbiorowy dorobek pracowników naukowych, o bogatych kontaktach zawodowych i badawczych związanych z praktyką bankową, rekrutujących się z Instytutu Bankowości Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Na książkę o charakterze podręcznika akademickiego składa się sześć powiązanych ze sobą części, których elementami są z kolei rozdziały dotyczące wybranych, podstawowych kwestii z zakresu współpracy banku z przedsiębiorstwem. Do rozdziałów dołączono wykorzystaną lub zalecaną literaturę tematu.

W części pierwszej dokonano wprowadzenia w problematykę, określając pojęcie bankowości korporacyjnej wg układu segmentacji działalności banków, opisując także praktyczne przyjęte modele organizacji pionów i obsługi klientów korporacyjnych. W części końcowej odniesiono się do bardzo ważnej i zawsze aktualnej kwestii zaufania w biznesie, tj. relacji bank – przedsiębiorstwo, w kontekście charakterystycznej dla modelu anglosaskiego koncepcji bankowości transakcyjnej i właściwej dla modelu kontynentalno-japońskiego bankowości relacyjnej.

Część druga dostarcza informacji z zakresu podstawowych operacji płatniczych i rozliczeniowych wykorzystywanych przez przedsiębiorstwo, poczynając od opisu rachunku bankowego, usług z zakresu zarządzania płynnością, w tym cash pooling, poprzez charakterystykę krajowych i międzynarodowych systemów rozliczeń oraz operacji finansowania w handlu zagranicznym. Z tą ostatnią kwestią, choć nie tylko z nią, łączy się bardzo ważny dla korporacji problem zarządzania ryzykiem walutowym, współcześnie, obok ryzyka kredytowego i płynności, najbardziej spektakularnego rodzaju zagrożenia, choć z drugiej strony także szansy dla jednostki gospodarczej.

Kredyty dla przedsiębiorstw, mimo pewnych tendencji do zmniejszenia ich roli, stanowią współcześnie nadal bardzo ważne źródło finansowania zewnętrznego przedsiębiorstw. Łączą się z tym określone wymagania banku co do ich przyznawania, identyfikacji i kontroli ryzyka kredytowego. Jest to tematyka części trzeciej opracowania, w której zamieszczono informacje na temat ratingów kredytowych w odniesieniu do podmiotu i przedmiotu kredytowania, w tym w odrębnym rozdziale organizacji porozumienia bankowego na rzecz przyznania kredytu przez większą liczbę banków (konsorcjum kredytowego).

Innym źródłem dostarczenia płynności dla przedsiębiorstw, zwłaszcza dużych, są rynki finansowe, które umożliwiają zasilanie pieniężne w postaci emisji

skryptów dłużnych czy – droższych źródeł finansowania – emisji akcji. W tego typu operacjach pośredniczącą uczestniczą jako pośrednicy banki. Najnowszym rozwiązaniem w tym obszarze – sekurytyzacją, tj. metodą pozyskiwania finansowania w drodze emisji papierów wartościowych zabezpieczonych wybranymi aktywami – zajmuje się część czwarta.

Z kolei część piąta opisuje i charakteryzuje istotę walorów i mankamentów korzystania przez korporacje z alternatywnych (najczęściej w relacji do kredytu bankowego) form zasilania pieniężnego działalności przedsiębiorstw w postaci gwarancji i poręczeń bankowych, operacji wekslowych czy świadczonych przez banki wprost lub pośrednio usług faktoringowych i leasingowych.

Pracę kończy szоста część dotycząca wykorzystania współczesnych bankowych kanałów i instrumentów obsługi elektronicznej przedsiębiorstw. Ponieważ trudno dziś sobie wyobrazić szybką i efektywną współpracę tych podmiotów bez zastosowania narzędzi wirtualnego przesyłu informacji czy realizacji operacji finansowych, scharakteryzowano w niej syntetycznie systemy *office banking*, bankowości internetowej, podpisu elektronicznego oraz inne sposoby zapewnienia bezpieczeństwa tych operacji.

Jak już wcześniej wspomniano, książka ma w swym zamyśle charakter podręcznikowy, nie mniej, biorąc pod uwagę tematykę oraz sposób ujęcia niektórych zagadnień, a także relatywny niedostatek podejmowania w innych pracach tej tematyki (zwykle rozproszonej), można mieć nadzieję, że zainteresuje ona szerszy krąg odbiorców – nie tylko studentów kierunku finanse i rachunkowość, ale także słuchaczy kierunków zarządzanie czy też praktyków gospodarczych – przedsiębiorców i finansistów.